

választmány az ehhez szükségelt ideiglenes segéderő alkalmazását engedélyezi.

XIX. A székház 15. sz. lakosztályának bérlője részéről lakbérengedményért benyújtott kérelem nem vétetik figyelembe.

XX. Stolcz József közs. erdőgondnoknak ama kérelme, hogy atyjának, néha Stolcz József m. k. erdőmesternek alapító tagsági jogai reá ruháztassanak, az alapszabályok értelmében teljesítettik.

XXI. Új rendes tagokként felvétetnek: *Bránszky* László m. k. erdészjelölt, aj. Kostenszky Béla; *Hajdu* Gyula m. k. erdőgyakornok, aj. Medveczky Ernő; *Fröhlich* György m. k. erdőgyakornok, aj. Parragh Béla; *Glock* Géza m. kir. erdőgyakornok, aj. Matavovszky Árpád; *Gruber* Rezső m. k. erdőgyakornok, aj. Szabó Ferencz; *Horváth* Miklós m. k. erdészjelölt, aj. Parragh Béla; *Kelle* Artur m. k. erdőgyakornok, aj. Matavovszky Árpád; *Kolecsányi* László m. k. erdőgyakornok, aj. Kostenszky Béla; *Léber* György m. k. erdőgyakornok, aj. Parragh Béla; *Muck* András m. k. erdőgyakornok, aj. Matavovszky Árpád; *Návay* Lajos közalap. erdőgyakornok, aj. Ryll Viktor; *Rónai* György m. k. erdészjelölt, aj. Szakmáry Ferencz; *Rudnay* Egyed műegyet. hallgató, aj. Baranyay István; *Rusznay* Győző és *Velics* Rezső m. k. erdőgyakornokok, aj. Matavovszky Árpád; zsolnai cellulozegyár r. t., aj. a titkár.

K. m. f.

Bund Károly s. k.
titkár.

Báró *Bánffy Dezső* s. k.
elnök.

Hitelesítésül:

Nagy Károly s. k.

Tomcsányi Gyula s. k.

VADÁSZAT.

Vadhonosítás a Magas Tátrában.

Közli: *Csik Imre* kir. erdőtanácsos.

Hohenlohe Kraft Keresztély herczeg javorinai vadászterületére honosítás céljából ezelőtt 9 évvel Amerikából 8 Bison (amerikai bölény) bika és 11 tehén érkezett; azóta elhullott 9 darab, terítékre került kettő. A jelenlegi állomány 8 bika, 9 tehén és 4 borju. Javorinán ellett 18 drb, melyek mind élet-

képesek, úgy hogy ezen vadnak meghonosodása már biztosított-nak tekinthető.

A Bison hazájában, a Praireken, a kifejlett bika súlya 6—1000 kgr., magassága a marjánál 2 méter, hossza a fark nélkül 2·6—2·9 méter. Az állat sörénynyel borított eleje rendkívül erős, gyapjas feje igen nagy, vastag nyaka elején és az álla alatt szakállá van, hátrahajlott fényes fekete szarvai rövidek, de vastagok, szemei nagyok, a fehérje zavaros, ami vad tekintetet ad az állatnak, lábai rövidek és aránylag vékonyak, hátulja lecsapott, viszonylag gyenge, farka 50—60 cm. hosszú és végén szőrbojtos, ha verekedik vagy dühös, farkával ide-oda csapkod. Színe sárgásbarna, feje, sörénye sötétbarna. A tehén rendszerint szeptember végén és október elején folytat, de Javorinán e tekintetben eltérést is tapasztaltak, akadt ugyanis az év más szakában is folytatós tehén. Ezidőben a bikák mosászszaquak és gyakran verekednek, de nagy kárt nem tesznek egymásban, mert szörnyen vastag és gyapjas homlokcsontjuk kibírja a hatalmas ütést, annál is inkább, mert szarvuk hátrahajlott és rövid. Verekedés közben és üzekedéskor erősen bögnök. Tíz hónap múlva borjadzik a tehén. A borjuk gyorsan fejlődnek és igen játékosak.

A Bison mozgása gyors, de nagyon esetlen, hullámosan ide-oda dobja magát. Amerikában nem annyira husa, mint gyapja és bőre miatt nagyon megritkították számukat, mely hajdanában ezer és ezerre rugott; ma már végkipusztulásának megakadályozása végett szigorú óvó intézkedések tétettek.

Javorinán eléggé barátságosan viselkednek, közelükbe lehet menni, a bikák azonban e tekintetben néha veszélyesek. Tisztátalan állatok.

Egy másik importált vad a kőszáli kecske (*Capra Ibex*), mely gyönyörű vad Európában, sajnos, már egyedüli ősi helyén, Piemontban is, dacára Viktor Emánuel olasz király által elrendelt s a jelenlegi király által is fenntartott rendkívüli óvásnak, pusztuló félben van. Hajdanában nálunk is az erdélyi havasokban előfordult, ami mellett szarvának ottan talált maradványai bizonyítanak. A herczeg Kaukázusból, Abessziniából és a Himalája hegységből 25 bakot és 29 kecskét hozatott. Javorinán ellett 18 drb. elhullott 47 db, úgy hogy a mai állomány csak 9 bak, 12 kecske és 3 gida.

A szállítás nehézsége folytán beállott időelőtti ellés, körömfájás, szájfájás s főleg a korai ellés nehezítik meg ezen remek vad elszaporodását. A Javorinán tett tapasztalatok szerint novemberben üzekednek s öt hónap múlva, tehát márcziusban ellenek, amikor a Tátra északi részében még nagy tél van.

A korai ellésen úgy igyekeznek majd segíteni, hogy a kecskéket októberben lehetőleg befogják s csak később bocsátják ki a bakokhoz.

A bak testhossza 1·6 méter, magassága 80—85 cm. és súlya 75—100 kgr,

A bak szarvai a koponyánál csaknem összeérnek, azután hátra görbülve mindinkább távolabb állanak egymástól. A szarvak széles és lapos mellső oldalán fogak dudorodnak ki, melyek oldalt ellaposodnak. A fogak a szarv közepén a legerősebbek. A szarv hossza 0·80—1·0 méter, súlya 10—15 kgr. A kecske is hord szarvakat, melyek hasonlóak a házikecske szarvához s hosszúságuk az öreg állatnál is legfeljebb 15—18 cm. Már az első hónapban kibujik a kis kecske szarva. A kétéves bak szarván már 2—3 fog dudorodik ki. Az öreg bak szarván 20—24 fog van.

Az állat szőrzete sűrű, a nyak hátsó részén és a vállon sörényszerű, a bak álla alatt kis szakált hord. Színe télen sárgásbarna, nyáron vörösbarna.

A kőszáli kecske úgy, mint a zerge, csak nappal táplálkozik, éjjel hozzáférhetetlen sziklafalak közt tanyázik.

A bak hangja hasonlít a zergefüttyhöz. A fiatalok mekegnek Brehm azt mondja, hogy a kőszáli kecske a zergét kerüli, míg a házi kecskét, mint közelebbi rokonát, inkább felkeresi, azzal üzekedik és továbbtenyésztésre alkalmas keresztezést hoz létre. Brehm ezen állításával szemben Javorinán azt tapasztalták, hogy az egyik kőszáli kecskebak már évek óta egy zergecsapatnak a vezetője.

A fiatal kecske az ellés után pár napra már kitünő sziklamászó. A múlt nyáron egy elárvult fiatal kőszáli kecskét a vadőrnel egy házi kecskéhez dajkaságba adták, ahol igen jól érezte magát, az embertől nem nagyon félt, a kerítésen, nyirkos deszkákon teljes biztonsággal ugrált.

Javorinai észlelés szerint is a kőszáli kecske merészebb és biztosabb sziklamászó, mint a zerge.

Északamerikából wapiti szarvas is érkezett Javorinára, még pedig 18 bika és 42 tehén; ma 38 drb bika és 97 drb tehén és ünő van, továbbá keresztezések is előfordulnak. A wapiti szarvasnak agancsa az európai szarvasénál tetemesen nagyobb, de a belseje likacsos állományu, ennek folytán sulya aránylag csekély.

Ezen vadnak meghonosodása is már biztosítottnak vehető.

Altai szarvas importáltatott 9 drb bika, 40 tehén, Javorinán ellett 10 drb, elhullott 44, a jelenlegi állomány 4 bika, 11 tehén és ünő.

Tenyésztésük valószínűleg nem fog sikerülni.

A régebben importált urali szarvas és szibériai őzek elpusztultak, a svéd fajok pedig eltűntek.

Öt fehér szarvas is van. Ezen importált vadakon kívül a vadállomány még mintegy 900 drb honi szarvasból és 600—700 zergéből áll. Előfordul még a siket- és nyirfajd, császármadár; a ragadozók közül a medve, a hiuz is feltűnik, nyest, menyét, róka és vidra.

Vadsertés is akad, de kis számban.

Ha az importált vadak elszaporodnak, a herczeg fejedelmi áldozatkészségéből a Tátrának világhírű vadállománya lesz.

Ezen a vadászterületen folyó évi február 8. és 9-én Frigyes főherczeg és Izabella főherczegasszony egy-egy bölénybikát, Henriette főherczegnő pedig egy kőszáli kecskebakot ejtett el hajtóvadászaton. A fenséges vadászokat és a ritka vadászszakmányt a helyszínén felvett fényképek nyomán a lap élén lévő műmelléklet tünteti fel.

A főherczeg által elejtett bölénybika, amely 9 év előtt másfél-éves korában került Javorinára, 732 kgr., felbontva 568 kgr. volt. Hossza 3'37 m., farka ezenkívül 63 cm., magassága a marjánál 1'90 m., a keresztcsontnál 1'51 m., a nyak kerülete 2'34 m., a szarv hossza 45., vastagsága a tőnél 30 cm.

A főherczegnő zsákmánya 7 éves bennszülött bika. Sulya 788 kgr., zsiger nélkül 597 kgr. Testhossz 3'05 m., farkhossz 61 cm., marjának magassága 1'70 m., nyakkerülete 2'20 m. Szarvának hossza 48 cm., vastagsága a tőnél 35 cm.

A kőszáli kecske sulya 70 kgr. volt, teljes hossza 1'60 m., szarvának hossza 74 cm.

FAKERESKEDELEM.

Fakülforgalmunk 1906-ban.

Az elmúlt évben a belföldi fogyasztás nagymérvű emelkedése következtében fakivitelünk általában némileg hanyatlott. Egyes választékok, pl. a donga, ugyan nagyobb mértékben voltak kivitel tárgyai, egészben véve azonban a kivitel csökkent. A jó termés, a magas állatárak és iparunknak bő foglalkoztatottsága, amely számos új építkezést is szükségessé tett, nagy mértékben növelő hatással voltak az ország fafogyasztására; ugyanerre vall az Ausztriából való behozatalnak meglehetősen nagy emelkedése is.

A múlt évi fakülforgalomra vonatkozó főbb szám adatok, a statisztikai hivatal ideiglenes jellegű, tehát csekély mértékben még esetleg módosuló adatai szerint a következők:

Behozatal:

	Mennyiség mm	Ausztriából
Tüzifa	735.735	74.228
Európai mûfa, nyers	1,811.880	352.413
" " bárdolva (dongát, talpfát és szőlőkarót is beleértve)	1,092.573	905.425
Európai épület és mûfa, fûrészelve	2,576.662	2,161.630

Kivitel:

	Mennyiség mm	Ebból Ausztriába
Tüzifa	1,200.326	1,045.290
Európai mûfa, nyers	1,642.239	759.003
" " bárdolva	1,741.976	703.840
Európai épület- és mûfa, fûrészelve	4,823.068	1,688.763
Faszén	673.522	357.559

Csehországi faárak 1 m³ lucz- és jegenyefenyő (kéreg nélkül, kitermelve az erdőben):

10—20 cm középátmérő mellett	12—16 K
21—30 " " "	16—20 "
31—40 " " "	21—24 "
40 cm-en felül	25—27 "
Celluloze-rönk és szálfá 1 m ³	13—16 "
" hasábfa 1 ürm ³	10—11 "
1 ürm ³ luczfenyő-kéreg az erdőben	4'5—4'8 "

Faárak nálunk és külföldön. A württembergi állami erdőségeken tartott lombfaeladásoknál a következő átlagos tőárakat érték el:

A fanem	I. oszt.		II. oszt.		III. oszt.		IV. oszt.	V. oszt.
	nagyobb	kisebb	nagyobb	kisebb	nagyobb	kisebb		
	méretű fákért		méretű fákért		méretű fákért			
Tölgy	83·90	59·20	63·00	46·20	52·20	33·60	25·60	18·30
Bükk	27·50	21·50	19·40	16·60	—	—	—	—
Gyertyán	49·60	31·80	29·70	25·40	18·70	—	—	—
Kóris	49·40	36·90	30·50	21·10	16·50	—	—	—
Jávor	60·10	36·80	33·90	24·60	18·90	—	—	—
Hárs	36·80	28·10	29·40	23·40	16·80	—	—	—
Szil	30·90	21·70	27·20	19·30	16·50	—	—	—

Szinte hihetetlennek látszik, hogy a fenti árak márkákban vannak kifejezve és a fa egy köbméterére vonatkoznak. A *puháféért* elért tőárak a Magyarországon fizetett tőárakkal össze sem hasonlíthatók, mert az I. oszt. lucz- és jegenyefenyőt 22 márka köbméterenkénti becsár mellett átlag 120 százalékkal túlfizették.

Ha annak az okát kutatjuk, hogy miért oly nagy a különbség a Magyarországon elérhető és a külföldön fizetett faárak között, azt találjuk, hogy a nagy árkülönbözetnek főképpen három oka van. Az egyik az, hogy a magyar fatermelők jó része még az óvadékul leteendő összeget sem mondhatja magáénak és hogy sok esetben annak a tőkének csak negyedrésszel rendelkezik, amelyre vállalatához szüksége van. A vállalati tőke tulnyomó részét a vállalkozóknak magas kamatláb és busás províziók fizetése mellett kölcsön kell kérni. Természetes, hogy amikor a vállalkozónak nemcsak a maga üzleti hasznát, hanem a bankadósság után járó magas kamatot is kell előteremtenie, nem fizethet oly tőárakat, mint a tőkeerős német vevő, aki a kölcsönpénzre nincs ráutalva. Nálunk mindennapi dolog, hogy a fatermelő az ár kalkulációnál köbméterenként 3—3¹/₂ K kamat-költséget kénytelen számításba venni, ami azután az ajánlattételnél jut kifejezésre.

Az árakban mutatkozó nagy differenciáknak másik oka az,

hogy az erdőtulajdonosok a fapiacz helyzete felől és az elérhető árak felől nincsenek kellőleg tájékoztatva. Csak így történhetett meg, hogy egyik városunk luczfenyő-állományát a közelmúltban tartott árverésen 150%-kal túlfizették, amennyiben a vevő a köbméterenkénti 3·20 K, szóval *három korona husz fillér* becsárral szemben *8·01 K-át* kínált köbméterenként. Az illető város 67.340 K-val többet kapott az áruba bocsátott faállományért, mint amennyire az becsülve volt. Ez az eset is azt bizonyítja, hogy az erdésznek és az erdőtulajdonosnak a fapiacz mindenkori helyzetét ismernie kell, mert ezáltal nagy anyagi károktól megmenekül.

A harmadik ok, amelyre itt reámutatni óhajtunk az, hogy míg Württembergben s általában a német birodalomban a fa termelési helyéhez rendszerint igen közel talál fogyasztóra, addig a mi fatermelésünk, még a belföldön felhasznált rész is, többnyire nagyobb távolságra szállítandó. (Fr. L.)

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

HIRDETMÉNY.

A folyó évi tavaszi erdészeti államvizsgálat április hó 29-én s az erre következő napokon fog a fennálló szabályzat értelmében Budapesten megtartatni.

Budapest, 1907. évi márczius hó 30-án.

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az erdészeti főiskola áthelyezése és — Kolozsvár. Inter duos litigantes... czimen az Erdélyi Hirlap márczius 21. és 22-én megjelent számai Orosz Antal m. kir. erdőmester tollából két közleményt hoznak, amelyek egyfelől az erdészeti főiskola áthelyezése körüli harcz történetét adják elő, másfelől pedig a főiskolának Kolozsvárra való áthelyezése mellett törnek lándzsát.

Szerző csodálkozik azon, hogy sem az Országos Erdészeti Egyesület, sem a főiskola tanári kara a főiskola székhelyének